

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

<p>Fjärde årg. No 13.</p>	<p>Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:75 I Finland: 1 månad Fmk. 1:50</p>	<p>Utgives av Svensk Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddaregaten 3, Reval.</p>	<p>Annonspris. 2 mk. pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 30 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.</p>	<p>13 april. 1921.</p>
--------------------------------------	--	--	---	---------------------------------

Svenska Odlingens Vänners i Estland

Årsberättelse för 1920.

Årsberättelsen avgavs på årsmötet vid Birkas folkhögskola den 23 mars 1921 av ordföranden H. Pöhl och innehöll följande:

Världskriget och senare Estlands frihetskamp hade avbrutit allt kulturarbete även i det svenska Estland, och först i början av 1920 kunde S. O. V. igen på allvar upptaga arbetet. Den nuvarande nydaningstiden har ställt och ställer fortfarande många fordringar och bekymmer på oss svenskar: att bevara vår tillvaro, att uppodla, utveckla och stärka de kulturella och nationella behoven samt förkovra de materiella. Det gångna året har dock varit ett drygt arbetsår och i viss mening av grundläggande betydelse. Vid årets början anslöt sig S. O. V. med hela sitt medlemsantal till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet. Denna förening har materiellt och kulturellt givit oss ett kraftigt stöd. I årets redogörelse omnämns först och främst de skolor, som på ett eller annat sätt blivit föreningens skötebarn.

Folkhögskolan i Birkas. Den mycket länge närda tanken att få till stånd en folkhögskola med lantbruks- och hushållskurser har 1920 kunnat realiserats. Skolan öppnades Gustav-Adolfsdagen

den 6 november. För ändamålet har av staten arrenderats Birkas herrgårdsbyggnad jämte en jordareal på 70 desjatin. Det kan ej förbigås att i S. O. V. årsberättelse påpeka den uppoffrande kärlek, intresse och den självförsakelse, som folkhögskolans rektor och lärare lagt i dagen. Den korta årsberättelsen har ej plats för några detaljer, men jag får dock säga, att dessa ädla svenska män och kvinnor, som offrat sin bättre utkomst och sina bättre sysslor hemma i Sverige mot ett mycket krävande, tungt och banbrytande arbete härute, hava en hedersplats i Estlandssvenskarnas kulturhistoria.

Svenskbygden har visat intresse för skolan, men motståndare hava ej saknats. "Även Birkas historia bekräftar sanningen: "utan kamp ingen seger, samt att alla goda och ädla företag även hava sina bittra motståndare."

Skolan i Reval har år 1920 arbetat med 2 klasser —, 2 avdelingar i varje och med 2 fastanställda och en timlärare. Skolan i Reval är för därboende svenskar av största betydelse.

Skolan i Wichterpal. "Även där har föreningen fått taga steget fullt ut. Med anledning av att barnantalet på stället icke uppgick till mera än 18 och lagen däremot fordrar 20 för att staten skall kunna öppna en ny skola, var föreningen tvungen att på egen risk och garanti öppna en svensk folkskola därstädes.

Nu senare har dock kretsförvaltningen åtagit sig att betala lärelönen varvid föreningen dock fortfarande känner sig förpliktad att understödja denna svenska utpost genom att betala hyran för skolhuset samt andra utgifter.

Odingsholms skola, som en längre tid varit stängd, har även med föreningens tillhjälp uppfört eget skolhus, men av brist på lärarekrafter har dock skolan inte ännu kommit i verksamhet.

Våra folkskolor äro ännu mycket bristfälliga och lärarekrafter saknas, men glädjande nog har Riksföreningen åtagit sig att utbilda tre lärare, som redan efter ett år komma att tillträda lärareplatser.

Våra länebibliotek, 7 till antalet, ha under året kompletterats med ett ansenligt antal böcker, som skänkts från Sverige och Finland. Ordföranden uttrycker sig, att vi ännu äro långt ifrån målet: ett bibliotek vid varje folkskola och en bibliotekskonsulent, som skall hjälpa att ordna och förvalta desamma.

S. O. V. räknade vid årets slut 594 medlemmar.

Nuckö	254
Reval	107
Korkis	18
Ormsö	145
Wichterpal	50
Rågöarne	20
Genom döden hava avgått följ. personer: Baron G. v. Francken, läraren A. Heyman, Karl Blees, Aug. Greis, Anders Söderholm.	

Under verksamhetsåret hava inalles 37 möten avhållits. Större fester hava hållits: i Reval I, Nuckö I, och Ormsö I.

I gåvor och testamenten har föreningen fått mottaga:

Av Riksföreningen för folkhögskolan Kr. 4000.—
 ” G. von Francken . Rbl. 5000.—
 ” Ano Engblom . . mk. 500.—
 ” Konsul Gahlnbäck ” 10000.—
 ” Gm. Kyrkoh. Froste Kr. 500.—
 ” Magister Wiik . . mk. 1000.—
 ” Gm. P. Bernström ” 7200.—

Dessutom ha vi fått understöd av staten för skolans i Reval underhåll och mindre summor för folkhögskolan.

Kassaberättelsen

för 1920 visar en kolossal stor slutsumma. På sista årsmötet uppsattes en budget på 20.250, mk., vid årets slut stego inkomsterna och utgifterna till Mk. 271.520:23, Att dessa överstigit budgeten med Mk. 251.270:23 beror på att folkhögskolan under årets lopp kommit till och att lärarelönerna vid föreningens skola i Reval stigit betydligt. Pengar för de stora utgifterna ha vi fått dels av staten och självstyrelseinstitutionerna och dels utifrån, så att vi kunna klara oss någorlunda bra. Under de första verksamhetsåren handlade sig inkomsterna och utgifterna om 1000 rub. och mindre, nu ha de mångdubblats, även om vi ta hänsyn till vår låga valuta. Det bevisar att verksamheten gått uppåt. Siffrorna tala förresten ett tydligt språk som framgår av följande:

Inkomster.	Mk.	P.
Saldo från 1920	231:	18
Medlemsavgifter	3.411:	—
Fester	13.737:	—
Nuckö lokalavd.	2.488:	—
Tillfälliga gåvor	8.650:	—
Gm kyrkoh. Froste insamling i Sverige för sv. skolan	35.000:	—
Stadsförvalt. i Reval för sv. skolan	21.475:	—

	Mk.	P.
Riksv. för svensk. bev. för folkhögskolan	150.000:	—
Konsul Gahlnbäck gåva för folkhögskolan	10.000:	—
Kretsrådet i Hapsal för folkhögsk.	15.000:	—
Bildningsministeriet för folkhögsk.	5.670:	—
Bildningsm. för bibliot.	2.000:	—
Sålda böcker och almanackor	4.458:	05
Summa Mk.	271.520:	23

Utgifter. Svenska skolan i Reval

	Mk.	P.
Lärarelöner	57.025:	—
Vaktmästare	1.000:	—
Biblioteket	1.125:	—
Skolmaterial	506:	—
Belysning	4.964:	—
Bränsle	1.840:	—
Olika utgifter från förra terminen	598:	35
Mk.	67.058:	35

Folkhögskolan i Birkas

För själv räkningar. Till Rektor K. Andersson för lärarelöner	65.000:	—
Till Rektor K. Andersson för uppköp av specier	10.000:	—
Telegram, rese- och olika transportomkostnader m.m.	15.127:	30
Mk.	90.127:	30

Skolan på Odinsholm.

Understöd 3.000:—

Skolan i Wichterpal

Lärarelön 3.570:—

Biblioteken.

Tull- och olika transportomkostnader för böcker skänkta från Sverige och Finland	2.173:	80
1 skåp	400:	—
Mk.	2.573:	80

Föredragsverksamheten

Prof. Bergman omkostnader	420:	—
Rektor Spjut reseomkostnader	958:	—
Mk.	1.378:	—

Kansliutgifter.

Papper, telegram, porto, sigill, annonser, stämpelavgifter 6.704:80

Skolböcker.

Tull- och transportomkostnader 2.387:45
 Hyror (jämt talarstol 460 mk.) 1.760:—
 Olika andra utg. 6.223:10
 Saldø till 1921 86.758:43

Summa Mk. 271.520:23

Revisionsberättelse.

I egenskap av vid årsmötet den 2 jan. 1920 utsedda revisorer hava vi granskat styrelsens räkenskaper för 1920 och funnit att föreningens inkomster och utgifter äro i behörig ordning bokförda och genom nödiga dokument bekräftade. Inkomsterna utgjorde under årets lopp tvåhundra sjuttioettusen femhundra tjugio mark 23 penni (271.520 mk. 23 p.) och utgifterna äro för samma tid etthundra åttiofyra tusen sjuhundra åttio mark 80 penni (184.781 mk. 80 p.) Saldot till 1921 är 86.781 mk. 43 penni. Den i dag uppräknade kassan var överensstämmande med kassabokens saldo och få vi på grund därav tillerkänna styrelsen full ansvarsfrihet.

Reval den 15 februari 1921
 C. M. Berg. Chr. Pisa.

Rektor Kaleb Anderssons föredrag på S. O. V:s årsmöte vid Birkas folkhögskola den 23 mars 1921.

Om folkhögskolans uppgift och betydelse.

Det finns saker och ting så allmänt brukade och vardagliga att man inte låta bli att här och nu uttrycka min g'ädje över, att jag får och skall tala svenska till svenskar, när jag nu står här. Att det är så, ha vi våra förfäders sega, ihärdiga kamp att tacka för. Ni veta bättre, långt

bättre än jag, hur tung den kampen har varit mången gång. I Estland har den ju räckt in i våra dagar. De gävo dock inte tappt varken moder Sveas eller Aibolands fäderna även om de inte alltid voro medvetna om sin fosterländska gärning.

De sista årtiondenas mera planmässiga arbete för svenskhetens bevarande—inte minst där den hör hemma sen tusen år—ha vi också all anledning, ja stor anledning att glädja oss åt och vara tacksamma för. Utan det arbetet hade vi inte varit samlade här varken till ett Svenska Odlingens Vänners årsmöte eller på Birkas, svenskarnes egen folkhögskola i Aibolandet. Denna skola står ju glädjande nog som ett synligt bevis på det broderliga handslag svenskarne å ömse sidor Östersjön givit varandra.

Så har då folkhögskolan på sin vandring också nått Estland och planterats där. Från Danmark, där folkhögskolan såg dagen för något mer än femtio år sedan, vandrade den över till Sverige, där den firat sitt femtio årsjubileum, och därifrån till Finland för att som sagt på det yttersta i dessa dagar slå rot i Estland, bland Estlands svenskar.

Det låg alltså livskraft i det frö, som den danske prästen Grundtvig, folkhögskolans fader, sådde. Men så sådde han det också i djup förtröstan till Gud, som givör växten, och därför ha folkhögskolorna under de femtio år som de funnits till varit en verklig välsignelse i den mån de varit skolans uppgift trogna

Folkhögskolan är folkets egen skola, vi höra det redan av namnet. Den vill samla folkets ungdom, landsbygdens söner och döttrar i den för dem så betydelsefulla åldern—ungdomstiden—då de unga stå liksom på tröskeln till livet för att på egen hand ta i tu med det.

Famlande och oviss har mången ung människa tagit miste, för andra blev vägen både lång och svår och

lärpengarna alltför dryga, en och annan gick blind och fattig vägen genom livet, utan att se hur inte endast själva vandringen var en gåva utan också vägen rik på gåvor från Gud.

Här har folkhögskolan sin uppgift, att vara de unga till hjälp, att i Mästarens tjänst tjäna de unga. Än är det en fyrbåks klar ljus, som behöver lysa över deras väg, än en kartas noggranna beskrivning, som säger var vägen går, och så finnas ögon som behöva öppnas för att de må höra, förmågan att tänka behöver övas, viljan stärkas, karaktären dans och fostras. Det finns ingen sida i de ungas själsliv, som inte folkhögskolan vill vända sig till dels för att taga vara på och utveckla dels för att rensa och ansa. Somt behöver förkvävas och dödas, vi känna det allt för väl, somt behöver väckas och stärkas, så att de unga må stå rustade till det arbete och för den kamp som väntar och förestår dem både andligen och lekamligen i livets egen, stränga skola.

Så ter sig i få, stora drag folkhögskolans ansvarsfyllda uppgift. Vid sidan av hemmet vill den tjäna genom att själv i sanning vara ett den sanna bildningens hem, och då få vi i bildning lägga in allt det som här i korthet blivit nämnt.

Bildningen har inte så tränga gränser, som människor i allmänhet tro. Till bildning hör allt, som befrämjar en människas utveckling både till själ och kropp, om också folkhögskolan framför allt vill bilda själen på de vägar som stå henne till buds.

Man brukar skilja på två slag av bildning, inte därför att de äro varandras motsatser—de kunna och böra tvärtom gå hand i hand—utan därför att det ena slaget av bildning vänder sig huvudsakligen till förståndslivet, den bokliga bildningen brukar man kalla den, och den andra berör mer känslö- och viljelivet, karaktä-

rens eller personlighetens bildning kallar man den.

Inom folkhögskolan rymmas alltså bägge slagen. Vår arbetsordning vittnar om att den bokliga bildningen har stort utrymme så som sig bör i en skola. Våra ordningsföreskrifter giva emellertid bara en antydning om att det andra slaget av bildning har lika stor hemortsrätt här. Ja, den som något litet levat med i en folkhögskola skall snart förstå att det är karaktärens, personlighetens utbildning som har den större hemortsrätten. Den skall spåras inte vissa timmar endast utan varje timme, i varje lektion, varje rast, under arbetstiden såväl som under fristunderna.

Den bokliga bildningen anses ju av mången vara bildning nog, och när man talar om bildning menar man på många håll endast den bokliga bildningen. Det är att draga upp för snäva gränser.

Ingen förnekar numera den bokliga bildningens värde, allra minst här, där inte mindre än femtiosju anmält sig till skolans första kurs. Ja, så har utvecklingen gått framåt att den bokliga bildningen är inte endast god att ha utan den är nödvändig och blir det ännu mer i en sådan tid som denna, då ångbåtar och tåg, tidningar och telegraf gör samlivet mellan människorna så mycket livligare än det var på farfars och farmors tid. De kunde kanske reda sig bra—och mycket bra till och med—utan att kunna skriva och läsa sèn långt mindre kunna räkna ut den årliga räntan på hundra mark efter fem procent eller utan att veta något om sambandet med en gångens tids historia.

Nej, en ung människa i våra dagar behöver all den knuskap hon kan få och Aibolandets ungdom inte minst, där folkskolorna av flera skäl stått så lågt och ännu komma att göra det, så länge de ledande inom kommunerna inte vilja och inte förstå

att göra något för den bokliga bildningens höjande. Kravet på oss, som fått folkhögskolans arbete oss anförtrott härute, känns ibland liksom allt för stort. Mäktar vi med det? Hur skola vi kunna giva just det, som de unga behöva här och giva det så, att de med sina förkunskaper kunna taga emot det, så att det inte blir en död kunskap utan omsättes ute i livet, hemma i stugan, i ladugården och på åker och äng, i umgänge med naturen och djuren så väl som i umgänget människor emellan och i böcker-nas sällskap.

Här kan den bokliga bildningen giva så mycken hjälp. Konsten att läsa en bok och läsa den på det rätta sättet öppnar ju för mig en oändligt rik värld. Den för mig ju tillsammans med alla tiders stora kvinnor och män, den gör mig bekant med deras erfarenheter och tankar, den lär mig att se på både mig själv och andra, på både land och hav, både himmel och jord som på något nytt, något jag förr inte sett. Det ligger en stor Cuds gåva i det, om jag eljest har lusten och viljan att lära. Och där kunskaps-törsten är djup och sann, har den mer än en gång varit den väg på vilken Gud fått möta en människa.

Men hur mycket kunskaper hinna vi väl meddela på de fatiga sex månader kursen pågår?

Mycket ha vi dock vunnit om vi förmått giva ökad fart åt den läslust, som våra elever komma hit med, om kunskaps-törsten fördjupats och vars och ens möjlighet att på egen hand komma tillrätta med en bok övats — ja, om de i någon mån lärt sig den svåra konsten att verkligen läsa.

Då äro de inne på den ödmjukhetens väg, där man finner, att ju mer man läser desto mindre vet man därför att vetandets område är så stort.

Och nu äro vi inne inte endast på den bokliga bildningen utan också på personlighetens bildning

Här har den bokliga bildningen att tjäna den senare, och så måste det vara. Av de två är personlighetens bildning den större och värdefullare, liksom den människa är mera värd, som äger hjärtats bildning även om hon saknar mycket av den bokliga lärdomen, än den som äger mycket vetande ur böcker men saknar personlighetens, karaktärens bildning. Därför ligger folkhögskolans största uppgift i att utveckla de själens krafter, som lyfta oss upp på ett högre plan, som stärka vår viljekraft till det som är sant, gott och rent. Men detta lära vi oss människor endast om vi i alla livets förhållanden och vid de till synes små och obetydliga tillfällena, av vilka våra flesta dagar dock bestå — sträva därefter. Sådana tillfällen är också folkhögskolan mer än mången annan skola rik på. Hur mycken övning i självbehärskning — för att bara taga ett ex. — gives det icke, där fyrtio människor nödgas bo under samma tak och äta vid samma bord. Hur mycken övning i fördragsamhet! Men det är inte nog att med en kränkt ära gå den andre ur vägen eller att kunna hålla tillbaka ett häftigt ord. Visst är något vunnit redan med det för oss, som ha ett jag så stort och ett jag som betyder så mycket, den respekt det menar sig ha rätt att kräva så ofta utebliver — därför naturligtvis att det finns rätt så många andra jag, som äro lika stora och som pocka på sin rätt och begära respekt för sig.

Här har kamratlivet sin stora mission att fylla inte endast i att fila bort alla ett jags skarpa kanter utan fastmer att locka fram den glada, offrande hjälpsamheten och den kärleksfulla omtanken, som har ögon att se var hjälpen behöves, som har villiga händer färdiga att gripa in, som inte frågar efter stegen utan går.

Den företagsamhetens ande ha vi stort behov av inte bara i skolan utan också i hemmet och i de större kamratkretsar, som vi

kalla byar och kommuner. Inte minst till en god och fruktbringande sammanlevnad där vill folkhögskolan fostra sina elever.

Se vi inte hur folkhögskolans uppgift växer! Ett kunnigt, dugande aibofolk, som i enig samverkan bygger vidare på fädernas grund, som med glädje odlar sin teg, som med plojen så väl som med boken erövrar ny mark för bättre och rikare skördar.

Men ansvaret växer med uppgiften både för oss, som stå mitt uppe i skolarbetet, så väl som för Eder, som stödjande skola stå vid vår sida. Den uppgiften, det ansvaret, äro vi värdiga dem? Nej! En gåva är det, ett pund, som lagts i våra händer. Låt oss förvalta det så, att det den dagen då vi — inte bara jag utan också du — skola göra räknenskap för denna skola, det då må heta: Väl, du gode och trogne tjänare!

Protokoll

fört vid S. O. V:s årsmöte i Birkas, Nuckö, den 23 mars 1921.

Närvarande voro c. 100 personer.

Mötet öppnades med avsjungandet av ps. 224: 3 sv. psalmboken och en kort bön av ordföranden,

§ 1.

Ordf. H. Pöhl framförde årsberättelsen för verksamheten under 1920, som återgives på annat ställe i tidningen.

§ 2.

Kassaredovisningen gavs av föreningens kassör N. Bles, återgives på annat ställe i sammanhang med årsberättelsen.

§ 3.

Rektor Kaleb Anderssons intressanta föredrag infördes på annat ställe.

Fröken Axell, skolans husmor och lärarinna, gav en intressant och delvis skämtsamt redogörelse för de kvinnliga elevernas mäng-

skiftande arbete på Birkas. Man får verkligen respekt för de duk-tiga "husmödrarna", "köksorna" och "överköksan" själv. Tidigt uppe, sent i säng! Ja, det går ju inte med mindre, när fyrtio magar skola mättas och varje vinkel och vrå skall vara skinande ren och böcker och läxor inte försummas för kvastar och skurtrasor, grytor och kastruller.

Att allt detta arbete intc i första hand är till för att tjäna skolan utan främst är ämnat att komma de svenska hemmen i Aiboland till del talade Fröken Axell också i allvarliga ord om. Det är dem hon vill nå genom skolans elever-

Hemmets uppgift är så stor och av grundläggande betydelse både för den enskilde och för staten. På husmodern vilar hemmets kanske tyngsta arbetsbörda. I varma ord vädjade här Fröken Axell till männen och sönerna att göra allt vad de kunna för att lätta den bördan. Arbetet på åker och äng borde kvinnan få slippa för de många plikterna inom hemmets väggar.

Ljusa och rena, goda och glada svenska hem i svenska Estland syftar flickornas arbete till på Birkas, därom vittnade inte endast Fröken Axells föredrag utan både trappor och förstugor, rummen och köket. Teori och praktik går hand i hand.

§ 4.

Årsmötet antag följande av styrelsen förut utarbetade budget för 1921.

Inkomster.

Staten och staden för svenska skolan i Reval . . .	Mk. 181.440
Statsunderstöd för folkhögsk.	100.000
Understöd av Riksf. för folkh.	300.000
Fester, hillställn. & medlemsavg.	227.000
Gm. insaml. för jordbruket	100.000
Elevaavgift av 30 elever å 500 mk.	15.000
Summa Mk.	923.44

Utgifter.

Folkhögskolan.

Lärarelöner Mk.	132.000
Lönetillägg.	50.000
Tjänare	15.000
Remontering och tillbyggnad . . .	150.000
Inventarier	30.000
Lyse och bränsle	50.000
Hushållet	75.000
Oförutsedda utg.	25.000
Bidrag för jordbr. igångsätt.	100.000
	627.000

Skolan i Reval.

Lärarelöner . . .	181.440
Vaktmästare	5.000
Belysning	5.000
Kansliutg.	2.000
	193.440

Bidrag till skolan

i Wichterpal	3.000
Biblioteken	10.000
Olika bildningsändamål	5.000
Kansliutgifter	20.000
Avg. till Riksför.	2.500
Till styrelsens förfogande	62.500
Summa Mk.	923.440

§ 5.

Årsavgiften bestämdes till 10 mk pr medlem.

§ 6

Föreningens hemman Ranna bestöts tillsvidare överlämna till folkhögskolans jordbruksavdelning att förvaltas. För renovering av husen utsågs en tillfällig kommitté bestående av konsulent E. Green, Adam Westerblom, Johan Aman, Johan Nyman och Johan Heldring.

§ 7.

Styrelsens förslag att av alla fester och oförutsedda inkomster 10 % må avstås till grundfonden, godkändes.

§ 8

På tal om huruvida Ormsö får anställa sjuksköterska finner mötet att ingen kan hindra det och att det är en behjärtansvärd

sak, men kommunen får naturligtvis själv bestrida utgifterna.

§ 9

Till konsulent för de svenska lånebiblioteken utses pastor John Klasson. Resorna i ovannämnda syfte bekostas av föreningen.

§ 10

Till medlemmar i skolrådet vid Birkas folkhögskola utses utom alla vid skolan anställda lärare: från Nuckö Johan Aman, Kristjan Nyman, Matts Thomson och Anders Ringberg; från Ormsö Joel Nyman, Johan Gärdström och Johan Lindström. Rektor Andersson får som ordförande sammankalla rådet.

§ 11

Till representant för Sv. Folkförbundets styrelse i förhållande till kretsrådet i Hapsal utses för Ormsö Joel Nyman och Nuckö H. Timmerman.

§ 12

Föreningens sekreterare M. Westerblom upplyste i ett anförande om det i augusti 1920 grundade Estl. sv. Handb. och påpekade de svårigheter som bolaget i dessa övergångstider och i brist på kapital haft att kämpa med. Handbol. är ett skilt från föreningen privat företag och därför diskuterades saken icke utförligare.

§ 13.

Föredrag hölls av konsulent E. Creen över ämnet "Bakteriernas betydelse för åkerjorden".

§ 14.

I ett varmt föredrag talade pastor Klasson om S. O. V. stora kulturuppgifter här i Estland, om de betydelsefulla verk som föreningen utfört. Talaren betonar vidare nyttan av samhällningen, tidningen Kustbons betydelse och nödvändighet samt påvisar att den svenska kulturella odlingen hör tillsammans med den kristliga världsåskådningen, som funnit plats även bland S. O. V. s ädla strävanden.

§. 15.

Hälsingstelegram avsändes till Riksföreningens sekreterare professor Vilh. Lunström.

§. 16.

Sedan Joel Nyman yttrat några ord till tack till folkhögskolelärarne och ordföranden sammanfattat resultatet av överläggningarna samt tackat de närvarande för det stora intresse, som de visat mötet samt riktat några ord till ombudsmännen, som i bygderna fört föreningens talan avslutades årsmötet med avsjungandet av "Du gamla du fria" och "Vår Cud är oss en väldig borg"

H Pöhl,
Ordförande.

M. Westerblom,
Sekreterare.

Brev från Runö.

Härmed sändes en hälsning från Runö till Kustbon. Vintern har varit blid med litet snö. Den 16 februari visade termometern — 12° på morgonen. Sälångsten har varit dålig.

Den 4 mars var en ganska stark storm från S. S. W. som tilltog alltmera i styrka, ju längre det led på dagen. Därvid inträffade en sällsam händelse. Två män, som voro ute på den drivande isen, kunde ej taga sig in till land med egen hjälp, utan åtta andra unga män måste med båt ut i mörker och storm för att skynda dem till undsättning. De båda nödställdas läge var farligt. Isen var tunn och stormen tilltog. Bärgningsarbetet försvärades ytterligare genom snöyra. När natten bröt in hade de ännu ej avhörts. Följande morgon var det första man gjorde att höra efter om de voro räddade. Men ingen hade återvänt. Ej ens från fyren kunde något spår av dem upptäckas till havs. Att detta förorsakade sorg och mycken klagan är lätt att tänka. I det längsta

hoppades man dock att de voro drivna till Kihnö. Men hoppet var blandat med sorg och fruktan. Det var ju nu 10 unga män, som voro spårlöst försvunna, 7 väntande hustrur med barn och andra anhöriga sörjde och gråto. Men intet annat var att göra än att ta saken lugt och söka trösta varandra. Den 18 på kvällen fick man så höra skott på skoft från sjön. Vädret var vackert och nästan alla öns manliga bebyggare lupo åt det hållet, varifrån skotten hördes. Skjutandet besvarades från stranden och till allas glädje landstego snart de 10 unga männen efter många men lyckligen utståndna äventyr åter på sin fäderneö på dagen två veckor efter sitt försvinnade.

Skolan på Runö har i vinter besökts av 18 flickor och 8 gossar. Den 19 mars konfirmerades nattvardsungdomen, 6 gossar och 4 flickor.

Hälsotillståndet har varit gott.

F. D.

Donation för folkhögskolan

Den av svenske konsuln i Reval, herr O. A. Hedman, igångsatta insamlingen till inköp av inventarier till Birkas folkhögskola har ytterligare inbragt:

Walter Edström, ingenjör,

Sthlm Emk. 24.000,

vilket belopp tillsammans med tidigare insamlade medel 70.000 utgör. Summa Emk. 94.000.

Utmärkelse

Pastor Nils Linderstam har tilldelats Estniska Röda Korsets Hedersstucken.

Eldsvåda i Paschlep.

För några dagar sedan uppbrann Paschleps s. k. "gamla krog" (har förr i världen varit krog). 4 familjer, som bodde där, äro husvilla och ha förlorat nästan allt vad de ägde, bl. a. ha även några husdjur blivit lågornas rov. Skadan är omkr. 400.000 mk.

Lokala meddelanden

Förordning av Inrikesministern.

Den 12 april utfärdades på telegrafisk väg av Inrikesministern en förordning, som förbjuder alla större sammanträden och fanfarer m. m. på gator och offentliga plaster, såvida polistillstånd härför icke erhållits. Dessa åtgärder vidtagas för ordningens vidmakthållande och den allmänna säkerhetens tryggnad.

Ärkebiskop Söderblom till Reval i sommar.

Estnische biskopen Kukk kommer den 14 juni att högtidligen installeras i sitt ämbete av svenska ärkebiskopen Nathan Söderblom.

Utlandet.

Fordringarna mot Tyskland.

Briand höll den 5 april tal i Senaten och sade bl. a. att Tyskland efter den 1 maj icke längre kan komma med några undanflykter. Det blir då juridiskt konstaterat, att Tyskland försummat sin betalningsskyldighet mot de allierade. Fordringsägaren har rätt att utöva tvång. Om Tyskland krånglar i fortsättningen skall en stark hand ta det i kragen.

Sovjet gör stora eftergifter för bönder och kapitalister.

Fabrikerna återlämnas och handelsfriheten införes.

Sovjetregeringen ser sig tvungen göra allt flera eftergifter. Dagens Nyheter korrespondent erfar att i Moskva för närvarande förberedes ett dekret om upphörande av fabriksindustriens nationalisering i syfte att möjliggöra för utländska kapitalister att exploatera de ryska naturrikedomarna. I främsta rummet skola åtgärderna träffa fabriker som tillhört engelsmän. Lenin torde, stort sett, övergivit tanken att genom koncessioner dra utländskt kapital till Ryssland, då sådan form av

exploatering blott långsamt leder till resultat. I stället anser han tillsvidare nödvändigt att återgå till direkt kapitalism.

För att vinna bönderna gör Moskva-regeringen numera allt vad i dess förmåga står. Man är synnerligen angelägen visa att dekretet om handelns frigivande och böndernas äganderätt äro ärligt menade. Karaktäristiskt är att den mycket spridda, för bönderna avsedda kommunisttidningen Derevenskaja Kommuna omdöpts till Derevenskaja Pravda, varmed man vill ådagalägga att begreppet kommun icke längre skall förekomma.

Vid folkomröstningen i Ober-Schlesien ha tyskarne fått stor majoritet.

För anslutning till Tyskland avgävos 713.700, för Polen 400.700 röster, d. v. s. 61 proc. för Tyskland. Nu arbeta polackerna för att de orter som röstat polskt, skola gå till Polen, vilket tyskarne förklara vara helt i strid med traktatens mening.

Freden mellan Ryssland, Ukraina och Polen är undertecknad.

Ferdsvillkoren äro fördelaktiga för Polen. Ryssland och Ukraina skola inom 1 år betala 30 miljoner rubel i guld till Polen, som fritages från all delaktighet i det ryska tsardömetts statsskuld.

Ryska delegationens president Joffe var övertygad om, att ett gott förhållande skulle utveckla sig mellan Ryssland och dess grannar, då Ryssland var det första land, som erkänt de små stater- nas självbestämmingsrätt.

Finland.

Regeringskrisen är förbi. En ny regering med Wennola som premiärminister har bildats.

Till läsarne.

Härmed uppmanas läsarne att förnya prenumerationen för tiden från den 1 april. Priset på tidningen är oförändrat. Alla de, som ännu icke insänt prenumerationsavgifterna, bedjas härmed göra det snarast möjligt. — Nästa nummer kommer av olika orsaker att försenas en vecka. Vi be om de ärade läsarnes overseende.

Insända brev.

Som svar å påståendet i Kustbon N:10 att motparten ej lyckats reducera den stora budgeten med mera än endast 700 mk., som skulle avdragas från den fattiga huskarlens lön, och att Motparten förorsakat kommunen enorma förluster som skulle göra kommunalskeppet till vrak, får jag härmed meddela följande: Med Motparten menas dem som i kommunalrådet motsatt sig den stora löneförhöjningen. Artikelförfattaren i d. b. nr. 10 sväljer kameler och silar mygg, han utelämnar 40, 000 mk., som Motparten avdragit. Den omtalade budgeten var ingenting annat än styrelsens budgetförslag och icke en utarbetad fullständig sådan. Vad kommunalhusets eldning och ränsning beträffar så veta alla Ormsöbor att det ej finns någon särskild huskarl och att det är kommunen som i tur och ordning tvättar och skurar (vaskkorda). Numera finnes det också två sekreterare i stället för en, som själva lovat ta hand om eldningen och annat smått. Ni säger att kommunalskeppet hotar att bli vrak. Alla som haft den lotten att föra kommunalskeppets befäl ha efter förmåga lett dess treåriga resa. Men i år har plikt känslan

övergått till penningbegär, befälet strejkar och sen är det andras skuld att arbetet är ogjort. Så mycket har ni rätt i att vi förorsakat debatterna som haft till följd att åtminstone halva kontributionen minskats.

Det blir snart åter nytt kommunalval. Då gäller det att vara påpasslig att ej få giriga ämbetsmän, som fordra god betalning för vart steg. Mätte icke lönefrågan allena uppsluka kassan och andra nyttiga ändamål däri-genom ruineras. Ormsö kvinnor betungas i år med skatt till kommunens ämbetsmän, sådant har aldrig i tiden hänt förut. Kvinnorna borde försvara sina intressen.

Motparten.

Kyrkliga meddelanden.

- 17 april svensk gudstjänst i St Mikaelsskyrkan, Riddaregatan 9 kl $1\frac{1}{2}$ 11 f. m. Pastor Linderstam. Svensk söndagskola kl. 12 Fr. Thorvall.
- 18 april börjar skriftskolan kl. 7 e. m. Riddaregatan 3. Finsk skriftskola hålles i juni. Pastorskansliet är flyttat till Institutgatan 16, kv. 2.

J. F. Hallmans

Bokhandel, Uddevalla, Sverige

anbefaller sig för leverans av all sorts
Svensk litteratur

såsom läroböcker, romaner, memo-
arverk, resebeskrivningar, teologi,
religiösa berättelser, läkareböcker,
ungdomsböcker, biblar och psalm-
böcker.

Begär våra bokkataloger, som sän-
das gratis och franko.

Ävenledes framhålles vårt välsor-
terade lager av dansk, norsk, tysk,
fransk och engelsk litteratur.

Schwedische Briefmarkenhandlung

(Innehavare Wilhelm Liljencrantz)

Königstrasse 6, W. 3.

Köper och säljer frimärken av
alla slag.

Specialitet:

baltiska och ryska märken.

Gynna

Svenska Frimärksaffären.

Spetsbergen

Kolets och glaciärernas land.

Föredrag med talrika vackra ljusbilder
av Adjutor Erik Lundström

å Riddaregatan 3 söndagen den 24
april kl. 7 e. m.

Alla välkomna!

Första inhemska
Försäkrings-Aktiebolaget

“Eesti Lloid”

Huvudkontor: Reval, Längga-
tan 28, Telefon 624, tecknar
all slags

liv-

brand- och

transport- försäkring.

Upplysningar meddelas bered-
villigt å huvudkontoret eller hos
bolagets agenter.

Försäkra Edert liv och Eder
egendom medan tid är.

Värfest

för välgörande ändamål

med omväxlande program i “Schwarzenhäup-
ter,” Långgatan 26, söndagen den 24 april
kl. 9 e. m.

Biljetter erhållas på gamla skolan från och med
lördagen den 16 april kl 6-tiden på kvällen,

Svenska Folkförbundets årsmöte

hålls onsdagen den 27 april kl. 7 e. m.
på Riddaregatan 3.

Samtidigt är det vårens sista teafton.